

Sprečavanje i upravljanje poplavama na Zapadnom Balkanu: koje su potrebe u kontekstu (dalje) implementacije Direktive EU o poplavama?

Nakon teških poplava u proljeće 2014. Evropska komisija predložila je jačanje kapaciteta regije za sprečavanje i upravljanje poplavama i za smanjivanje rizika i ozbiljnosti posljedica budućih poplava. U sklopu ove aktivnosti Komisija je naručila analizu statusa sprečavanja i upravljanja poplavama općenito, a specifično statusa implementacije Direktive o poplavama u regiji. Ovaj dokument predstavljen je na međunarodnoj konferenciji u Sarajevu 28. septembra 2015.

Kao što su pokazale poplave u proljeće 2014. regija je posebno osjetljiva na posljedice klimatskih promjena. Poplave koje su se prethodno smatrale pojavama 'jednom u životu' postale su i učestalije i intenzivnije, a regija se mora pripremiti i na to da će postati sve više vjerovatne.

Analiza se tiče potreba upravljanja poplavama u zemljama Zapadnog Balkana (Albaniji, Bosni i Hercegovini, Bivšoj Jugoslavenskoj Republici Makedoniji, Kosovu*, Crnoj Gori i Srbiji). Razmatra strukturalne i nestrukturalne mjere, kao i razne projekte i inicijative. Jedna od namjera analize je i da omogući finansijsku podršku za takve mjere ili od EU ili od međunarodnih partnera.

Implementacija Direktive o poplavama u zemljama Zapadnog Balkana nije homogena. Jedna od osnovnih zabrinutosti je **fragmentirana organizacija**, loša koordinacija i nedostatak resursa, što dovodi do slabosti organa vlasti bez kapaciteta za provođenje zakonodavstva. Stoga je malo vjerovatno da će se puna implementacija Direktive širom regije postići prije 2025. Ovakva situacija potiče neodgovorno korištenje zemljišta u područjima podložnim poplavama, a to povećava i rizik od poplava i opseg štete od poplava.

Procjena rizika i opasnosti od poplava, uz **mapiranje**, čine ključne elemente Direktive. U regiji je započet ovaj dugotrajni proces. Ljudski kapaciteti i iskustvo, kao ni informacije ni potrebni podaci nisu lako dostupni. Metode prikupljanja i upravljanja podacima ni u jednoj od zemalja ne ispunjavaju željene zahtjeve. Na regionalnom nivou su aktivnosti mapiranja rizika provele riječne komisije (**Međunarodna komisija za sliv rijeke Save, ISRBC** i **Međunarodna komisija za zaštitu rijeke Dunav, ICPDR**), a to bi trebalo detaljnije razraditi na nivou svake države.

ICPDR i ISRBC, kao i Središnja grupa za sliv rijeke Drim Drimskog memoranduma i Mehanizam civilne zaštite EU, mogu pomoći saradnju i razmjenu podataka i informacija na regionalnom nivou.

Izveštaj je također ocijenio **173 specifična strukturalna projekta** predložena na Zapadnom Balkanu. 92 projekta svrstano je među projekte "bez zadržki", tj. investicije na vrhu liste sa najvećim uticajem i djelotvornošću. Procijenjeni ukupni budžet za projekte "bez zadržke" je EUR 388 miliona, što podrazumijeva nedostatak finansija u iznosu od EUR 245,9 miliona. S obzirom na malu veličinu mnogih zemalja Zapadnog Balkana i dužinu rijeka u regiji, većina od 173 planirana strukturalna projekta ima izvjesnu regionalnu relevantnost.

Što se tiče specifičnih preporuka koje se navode u izvještaju, kako bi se postiglo ispravno sprečavanje i upravljanje poplavama, zemlje Zapadnog Balkana trebale bi provesti sljedeće akcije:

- Izraditi i prilagoditi svoj **plan i program implementacije Direktive o poplavama** uz istovremeno **ubrzavanje potpunog prenošenja i implementacije** Direktive o poplavama i Okvirnih direktiva o vodama EU. Jačanje **organizacijskih struktura i provođenje zakonodavstva moraju biti prioritet.**

---

* Ovaj naziv ne utiče na status i u skladu je s Rezolucijom 1244 SBUN i mišljenjem Međunarodnog suda pravde o kosovskoj deklaraciji o nezavisnosti.

- Preduzeti korake za **uvrštavanje pitanja upravljanja poplavama u sve druge sektorske politike**, kao što su urbanizacija, urbane i ruralne stambene politike, poljoprivreda i upravljanje branama, pri čemu će se posebna pažnja posvetiti **upotrebi zemljišta u osjetljivim područjima**.
- Što je prije moguće započeti **procjene opasnosti i rizika od poplava i mapiranje**. Ove dvije aktivnosti su osnova Direktive o poplavama.
- Pripremiti i usvojiti **strategije upravljanja poplavama i planove upravljanja rizikom od poplava** na državnom i lokalnom nivou. Potrebno je izraditi **prioritetnu listu strukturalnih investicija** za svaku zemlju. Lista treba sadržavati investicijske mjere "bez zadržke" kao i kratkoročne i dugoročne investicijske planove koji će se revidirati nakon okončanja procesa mapiranja rizika od poplava i izrade planova za upravljanje poplavama.
- Izraditi sisteme za **rano upozoravanje i hidrometeorološko praćenje**.
- Ispuniti zahtjev za **stručnim i nadležnim osobljem na regionalnom, državnom i lokalnom nivou**. Naglasak treba staviti na **širenje informacija, moguće akcije u hitnim slučajevima i aktivnosti vezane za kontrolu poplava**.
- Ojačati svoju **regionalnu i prekograničnu saradnju u planiranju i projektovanju upravljanja poplavama** i koristiti postojeće strukture za omogućavanje učinkovitijih intervencija i razmjene podataka.

Što se tiče posljednje tačke, tu ulogu trebaju preuzeti **ISRBC i ICPDR** uz političku i finansijsku podršku.

Sa svoje strane, Evropska komisija, Međunarodne finansijske institucije i drugi izvori finansiranja trebaju razmotriti **prioritetne mjere finansiranja** kako bi se podržala implementacija Direktive o poplavama. Ove mjere bi se fokusirale na pripremu karti opasnosti i rizika od poplava, kao i na izradu državnih strategija za poplave i planova za upravljanje rizikom od poplava koji bi pokrivali teritoriju cijele zemlje.